

Statistisk undersøgelse af skabende kunstneres indkomstforhold

Juli 1997

Kapitel I Forhistorien, materialet

Kapitel II Undersøgelsens praktiske gennemførelse

Kapitel III Indkomstspredning

Kapitel IV Grundtabeller

Kolofon

Kapitel I Forhistorien, materialet

FORHISTORIEN

Ønsket om at kunne belyse kunstnernes økonomiske og sociale forhold er ikke af ny dato. I en kulturpolitisk redegørelse af 23. maj 1984 hedder det således: "Det er endvidere regeringens hensigt (Schlüter-regeringen) at tage spørgsmålet om kunstnernes sociale stilling i almindelighed op til overvejelse ud fra den betragtning, at der for flertallet af kunstnerne ikke findes sociale ordninger af forsikringsmæssigt og lignende karakter, således som det er tilfældet for de fleste andre befolkningsgrupper".

Denne hensigtserklæring blev fulgt op i november 1987, da kultur- og kommunikationsminister H.P. Clausen i samråd med arbejdsminister Henning Dyremose og socialminister Mimi Stilling Jakobsen nedsatte et udvalg med den opgave "at foretage en undersøgelse af kunstnernes sociale vilkår med henblik på at udarbejde eventuelle forslag til forbedring af disse på en række konkrete områder....."

I december 1988 forelå udvalgets overvejelser udgiver i 1989 som betænkning nr. 1163 (Kunstnernes sociale vilkår).

Det hedder her i det indledende kapitel blandt andet "Under udvalgsarbejdet er det fremgået, at der ikke i videre omfang eksisterer ajourførte statistiske oplysninger om kunstnernes levevilkår. En række kunstnerområder er ikke kortlagt overhovedet, ligeså lidt som der foreligger statistiske oplysninger om kunstnerstanden som helhed i den henseende".

Behovet for konkrete talmæssige oplysninger om kunstnernes økonomi understreges yderligere af følgende udtalelse i slutningen af betænkningens første kapitel:

"Det er udvalgets klare opfattelse, at der i forbindelse med arbejdet med en realisering af betænkningens forslag må gennemføres statistiske undersøgelser...."

En statistisk undersøgelse blev imidlertid ikke sat i gang. Resultater var derfor, at betænkning nr. 1163 om kunstnernes sociale vilkår havnede i skuffen. Der lå den upågtet, indtil kulturminister Jytte Hilden på en direkte anmodning herom på et møde i Dansk Forfatterforening prompte bevilgede 80.000 kr. til bekostning af en statistisk undersøgelse af kunstnernes økonomiske forhold. Hun nedsatte efterfølgende en arbejdsgruppe med den opgave at komme med forslag til, hvordan en sådan undersøgelse kunne tilrettelægges og gennemføres.

Arbejdsgruppen foreslog i enighed, at undersøgelsen blev foretages af Danmarks Statistik, som hurtigt var blevet inddraget i gruppens overvejelser. Det blev herunder klart, at det ikke ville være muligt umiddelbart at udskille kunstnerne i en eller flere kunstnerkategorier ud fra deres stillingsbetegnelser i Danmarks Statistiks indkomststatistikregistre. Mange af den ville formodentlig her være kategoriseret under deres eventuelt lønnede hoved- eller bibeskæftigelse. En specialopgørelse for kunstnerne var

derfor nødvendig, men hvordan?

Det ideelle ville have været en omfattende spørgeskemaundersøgelse; den ville imidlertid blive alt for dyr. Arbejdsgruppen besluttede derfor at bede organisationerne under Dansk Kunstnerråd om at aflevere medlemmernes CPR-numre til Danmarks Statistik, som på dette grundlag kunne trække oplysninger direkte fra indkomststatistikregistrene.

Denne fremgangsmåde forventedes at kunne sikre rimeligt korrekte oplysninger; til gengæld viste der sig hurtigt problemer med personafgrænsningen.

MATERIALET

Undersøgelsen blev efter ønske fra Dansk Kunstnerråd udelukkende rettet mod "skabende" kunstnere, det vil sige billedkunstnere, forfattere, komponister, designere, instruktører, kunsthåndværkere m.v. Begrundelsen for ikke at medtage "udøvende" kunstnere (skuespillere, musikere m.fl.) i undersøgelsen er, at de i deres arbejde er lønede. De kan optages i lønmodtagerarbejdsløshedskasser og deres økonomiske problemer er derfor anderledes end de skabende kunstneres.

Tanken var at foretage en stikprøveundersøgelse - baseret på modtagne CPR-numre for medlemmer af følgende kunstnerorganisationer:

Billedkunstneres Forbund
Danske Dramatikeres Forbund
Dansk Formgivere
Danske Jazz-, Beat- og Folkemusikautorer
Dansk Komponistforening
Danske Kunsthåndværkeres Landssammenslutning
Danske Populærautorer
Foreningen af Danske Landskabsarkitekter
Industrielle Designere
Sammenslutningen af Danske Filminstruktører
Sammenslutningen af Danske Scenografer
Dansk Forfatterforening
Danske Skønlitterære Forfattere
Danske Tegneserieskabere

Dansk Forfatterforenings bestyrelse besluttede imidlertid ikke at udlevere medlemmernes CPR-numre. Arbejdsgruppen anmodede derfor Statens Bibliotekstjeneste om at stille CPR-numre på biblioteksafgiftsmodtagere i 1994 til rådighed for undersøgelsen. Dermed kom et stort antal "forfattere" med - langt flere end den, der er medlem af én af de to forfatterforeninger - men også mange, der ikke opfatter sig selv som kunstnere, herunder forskere og undervisere, for hvem forfattervirksomheden blot er et bierhverv. Fordelen ved at bruge organisationernes medlemskartoteker var netop at finde frem til personer, der definerer sig selv om kunstnere og som gerne vil leve af det.

Afgrænsningen af stikprøven til undersøgelsen udvalgt på denne måde indebærer også et andet lag af usikkerhed. Det er afgørende for, at stikprøveresultaterne med rimelig gyldighed kan påregnes at afspejle virkeligheden, at organisationsgraden i de involverede kunstnerorganisationer er så høj, at de kan siges at "tegne" området. Her er der store variationer, fx. har komponister m.v. en meget høj organisationsprocent, medens organisationsprocenten ikke er nær så høj for billedkunstnere og designere m.v. Blandt kunstnere, der ikke er med i undersøgelsen kan nævnes billedkunstnere, som er

medlemmer af "Kunstnersamfundet". Da de højest betalte billedkunstnere findes her, kan det måske medvirke til at forklare, hvorfor undersøgelsens gennemsnitstal for området er meget lave.

Kapitel II Undersøgelsens praktiske gennemførelse

Dette kapitel, som er udarbejdet af Danmarks Statistik, beskriver Danmarks Statistiks opgave i forbindelse med udarbejdelsen af arbejdsgruppens rapport på det grundlag, som blev besluttet. Det drejer sig om en beskrivelse af de indkomstbegreber, der stod til rådighed i indkomststatistikregisteret, og en redegørelse for de "kørsler" Danmarks Statistik har gennemført for at kunne danne de tabeller, som er undersøgelsens egentlige resultat.

1. Undersøgelsens design

FORMÅL

Undersøgelsens formål er, som nævnt, at beskrive "skabende kunstners økonomiske forhold". Dette rejser i første række to problemer, nemlig afgrænsningen af populationen "skabende kunstnere" og en definition af, hvad der forstås ved "økonomiske forhold". Formålet må endvidere anskues ud fra såvel statistiske som økonomiske muligheder.

IDEEL SITUATION

Den ideelle undersøgelsessituation ville være at have kendskab til navne og adresser på alle "skabende kunstnere" og derefter at henvende sig til alle eller til et repræsentativt udvalg, der kunne sikre statistisk rimelige konklusioner for alle relevante undergrupper. I forbindelse med denne fremgangsmåde kunne der udarbejdes et spørgeskema om økonomiske forhold for den enkelte kunstner og dennes familie.

POPULATION

Der findes imidlertid ingen a priori definition af, hvad en skabende kunstner er. En teoretisk afgrænsning kunne være personer, der bruger den væsentligste del af deres tid på skabende kunstnerisk aktivitet eller får deres væsentligste indkomst derved, men ingen af disse afgrænsninger er umiddelbart tilgængelige i eksisterende statistiske kilder. En teoretisk - og meget kostbar metode - kunne være at foretage en screening af hele befolkningen eller befolkningen i visse udvalgte områder og spørge disse personer, om de var skabende kunstnere eller havde indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet.

I stedet blev det besluttet at benytte medlemskab af en række kunstnerorganisationer til afgrænsning af populationen (skabende kunstnere).

Dansk Forfatterforenings bestyrelse besluttede som nævnt side 3 ikke at stille sine medlemmers personnumre til rådighed for undersøgelsen. Arbejdsgruppen anmodede derfor Statens Bibliotekstjeneste om at oplyse CPR-nummer på biblioteksafgiftsmodtagere i 1994. Dansk Forfatterforening ville derved blive omfattet af undersøgelsen sammen med en lang række forfattere uden for foreningen.

INDKOMSTBEGREBER

Af økonomiske grunde afstod man fra at sende et spørgeskema ud til kunstnerne. I stedet for besluttedes det at få indkomstoplysninger fra Danmarks Statistiks Indkomststatistikregister via kunstnernes CPR-numre til trods for, at de indkomstoplysninger, der derved var til rådighed, ikke var ideelle for undersøgelsen.

Som et forsøg på at råde bod på dette forhold, formuleredes et indkomstbegreb kaldet "indkomst fra

skabende kunstnerisk aktivitet". Ud over dette begreb benyttes en række statistiske indkomstbegreber fra den eksisterende indkomststatistik. Indkomstbegreberne er nærmere beskrevet i afsnit 3 nedenfor.

2. Personkredsen

Personer, der enten er medlem af en eller flere af de kunstnerorganisationer, der er vist i oversigten side 3, eller indgår på listen fra Statens Bibliotekstjeneste, betegnes bruttostikprøven. Ser man bort fra de personer, der udelukkende indgik i bruttostikprøven, fordi de var på listen fra Statens Bibliotekstjeneste, og hvis beregnede biblioteksafgift lå under grænsen for udbetaling (1.296 kr.), fås den relevante stikprøve. I den relevante stikprøve koncentrerer interessen om de 20 – 59-årige. Denne del af stikprøven kaldes nettostikprøven.

Af oversigten på næste side fremgår det, hvordan personerne i den relevante stikprøve yderligere er slået sammen i 6 grupper, der hver indeholder de egentlige analysegrupper. Som det fremgår, består den relevante stikprøve af 10.676 personer, medens yderligere 4.627 personer hører hjemme i gruppen, hvor den beregnede biblioteksafgift lå under bundgrænsen. Denne sidste gruppe er kun medtaget rent summarisk i oversigterne i grundtabel 1 og 6, fordi det må formodes, at gruppen overvejende består af personer med anden hovedbeskæftigelse end skabende kunstnerisk aktivitet.

Det er ikke muligt direkte at udlede den relevante stikprøve fra medlemstallet i de enkelte grupper, da en lang række personer er medlem af to eller flere af de seks specificerede kunstnergrupper.

For yderligere at karakterisere personerne i de enkelte grupper er det vist, fra hvilken anden gruppe størstedelen af de multiple medlemskaber stammer.

For kunsthåndværkerne er billedkunstnerne det almindeligste alternative medlemskab, ellers gælder det for alle andre grupper, at største alternativ er forfatterne. Dette hænger utvivlsomt sammen med den måde, hvorpå hovedparten af forfatterne er defineret, nemlig via biblioteksafgiften (Det kan antages hyppigt forekommende, at man skriver bøger om sit område). Særlig høj er andelen af komponister, der modtager biblioteksafgift (333 ud af i alt 877), hvilket især kunne hænge sammen med udlån af noder og plader mv. Komponisterne udgør med samme begrundelse størstedelen af de forfattere, der er medlem af flere grupper.

BRUTTOSTIKPRØVEN:

Billedkunstnere

Billedkunstnernes Forbund	
Danske Tegneserieskabere	
I alt	1.020
heraf kun medlem af gruppen	911
også medlem af en eller flere andre grupper	109
hyppigste alternative tilhørsforhold: forfattere	70

2. Forfattere

Modtagere af biblioteksafgift over bundgrænsen	
Danske Skønlitterære Forfattere	
Danske Dramatikeres Forbund	
I alt	7.464
heraf kun medlem af gruppen	6.975
også medlem af en eller flere andre grupper	489

hyppigste alternative tilhørsforhold: komponister	333
3. Komponister	
Dansk Komponistforening	
Danske Jazz-, Beat- og Folkemusik Autorer	
Danske Populærautorer	
I alt	877
heraf kun medlem af gruppen	539
også medlem af en eller flere andre grupper	338
hyppigste alternative tilhørsforhold: forfattere	333
4. Kunsthåndværkere	
Danske Kunsthåndværkeres Landssammenslutning	
Danske Formgivere	
I alt	875
heraf kun medlem af gruppen	829
også medlem af en eller flere andre grupper	46
hyppigste alternative tilhørsforhold: billedkunstnere	32
5. Scenografer og instruktører	
Sammenslutningen af Danske Filminstruktører	
Sammenslutningen af Danske Scenografer	
I alt	438
heraf kun medlem af gruppen	353
også medlem af en eller flere andre grupper	85
hyppigste alternative tilhørsforhold: forfattere	74
6. Designere og landskabsarkitekter	
Foreningen af Danske Landskabsarkitekter	
Industrielle Designere	
I alt	549
heraf kun medlem af gruppen	531
også medlem af en eller flere andre grupper	18
hyppigste alternative tilhørsforhold: forfattere	18
1-6 I alt, medlemskaber	11.223
1-6 I alt, personer i den relevante stikprøve	10.676
Under bundgrænsen i biblioteksafgift, ikke medlem af 1-6	4.627
Bruttostikprøve	15.303

3. Indkomstoplysninger

For hver af de personer, der er med i bruttostikprøven, er der hentet en række indkomstoplysninger fra Danmarks Statistiks Register for Indkomststatistik. De vigtigste kilder til dette registers oplysninger er Told og Skats slutlignings- og oplysningsseddelregistre. De udtrukne oplysninger vedrører skatteåret 1993. Foruden de statistiske indkomstoplysninger fra registeret, er der konstrueret et begreb "indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet". Dette begreb er nærmere omtalt nedenfor, men først nogle bemærkninger om de gængse indkomstbegreber, som benyttes i undersøgelsen:

LØN MV.

Løn mv. omfatter dels udbetalt løn o.l. i almindelige ansættelsesforhold, dels vederlag mv. til medlemmer af bestyrelser og udvalg. I vederlagene indgår egentlige vederlag, honorarer, diæter og kørselsdagpenge mv., når der er tale om en fast tilknytning til en arbejdsgiver.

VIRKSOMHEDSOVERSKUD

Overskud af selvstændig virksomhed beregnes med udgangspunkt i de skattemæssige regler for opgørelse af virksomhedsoverskud. Dette medfører, at renteindtægter og renteudgifter, der kunne vedrøre indkomsten, er holdt ude. De indgår i stedet for i formueindkomsten.

Overskuddet er opgjort netto. Dele af indkomsten, der vedrører en medhjælpende ægtefælle, er medtaget som virksomhedsoverskud hos denne.

Da en del kunstnere har oprettet en virksomhed for deres kunstneriske aktivitet, medtages virksomhedsaktivitet i begrebet "indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet".

HONORARER

I denne undersøgelse omfatter honorarer alle beløb, der er udbetalt som følge af en erhvervmæssig indsats uden at indgå i løn mv. eller i virksomhedsoverskud.

OVERFØRSELSINDKOMST

Overførselsindkomst omfatter alle indkomster, der ikke er resultat af en erhvervmæssig indsats eller kapitalbesiddelse.

I tabellerne fremhæves særligt arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp, men derudover indgår pensioner (herunder tjenestemand- og private pensioner), offentlige sygedagpenge, stipendier, kursusbeløb og anden understøttelse.

ARBEJDSLØSHEDSUNDERSTØTTELSE

Omfatter arbejdsløshedsdagpenge, uddannelsesyndelse til ledige, iværksætterydelse og godtgørelse for tab af dagpenge i tilfælde, hvor en arbejdsløs ikke har modtaget et arbejdstilbud inden for udløbet af den periode, hvor der betales dagpenge.

KONTANTHJÆLP

Ydelser efter bistandslovens kapitel 9 og 10.

FORMUEINDKOMST

Formueindkomst omfatter dels renter, uanset om disse vedrører selvstændig virksomhed, ejerboligen eller andre formuegoder opgjort netto, dels afkast af andre formuegoder (f. eks. aktier). For personer med ejerbolig vil beløbet ofte være negativt på grund af rentefradraget.

PERSONINDKOMST

Personindkomsten omfatter alle de indkomster, der direkte kan henføres til den enkelte, dvs. løn mv., virksomhedsoverskud og overførselsindkomster, men ikke formueindkomst, boligstøtte og andre familiedydelser.

BRUTTOINDKOMST

Omfatter al indkomst, der inddrages under den almindelige indkomstbeskatning. Underskud af selvstændig virksomhed (herunder udlejningsejendomme), ejerbolig og fradrag for medhjælpende ægtefælle indgår i bruttoindkomsten som negativ indkomst, da disse beløb i skattemæssig henseende betragtes som fradrag.

SKATTEPLIGTIG INDKOMST

Indkomsten opgjort efter de skattemæssige regler.

NETTOINDKOMST

Er opgjort som bruttoindkomst minus sluskat.

INDKOMST FRA SKABENDE KUNSTNERISK AKTIVITET

Som tidligere nævnt ønskede arbejdsgruppen til brug for undersøgelsen en tilnærmelse til begrebet "indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet", og definerede dette som: Honorarer + Virksomhedsoverskud

Begrebet omfatter således honorarer, der ikke skyldes et egentligt beskæftigelsesforhold over for en arbejdsgiver. Det er klart, at en del indkomst fra kunstnerisk aktivitet falder ind under denne kategori. Omvendt vil tilfælde, hvor en kunstner aflønnes fast i en længere periode af en arbejdsgiver (f. eks. scenografer og instruktører) fejlagtigt ikke indgå.

Virksomhedsoverskud medtages, da en del kunstnere er registreret som selvstændige erhvervsdrivende. Her indgår desværre også indkomster fra evt. selvstændig virksomhed, der ikke vedrører skabende kunstnerisk aktivitet. Skulle en kunstner have dannet et aktieselskab og ansat sig selv, registreres den pågældendes indkomst under løn mv.

Begrebet "indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet" er således langt fra ideelt, men har været det, som nærmest muligt dækkede det ønskede indkomstbegreb.

MODIFICERET INDKOMST FRA SKABENDE KUNSTNERISK AKTIVITET

Dette begreb defineres på samme måde som indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet, bortset fra, at et evt. virksomhedsunderskud ikke modregnes i honorarer.

Ud over "indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet" har arbejdsgruppen fundet overførselsindkomsterne, herunder specielt arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp, samt løn mv., interessante til belysning af kunstnernes økonomi. De øvrige viste indkomstbegreber er primært medtaget for at lette sammenligneligheden med den officielle indkomststatistik.

4. Klassificeringsvariable

Som klassificerings- eller baggrundsvariable i tabellerne benyttes:

KUNSTNERGRUPPE

opdelt således:

1. Billedkunstnere
 2. Forfattere
 3. Komponister
 4. Kunsthåndværkere
 5. Scenografer og instruktører
 6. Designere og landskabsarkitekter
 7. Flere grupper, dvs. personer indgår i mindst to af grupperne 1-6
- Udenfor, beregnet biblioteksafgift under bundgrænse, ikke medlem af 1-6

KØN

Mænd

Kvinder

ALDER

opdelt i to grupper:

ynge end 20 eller 60 år og ældre og

20 – 59-årige, der i visse tilfælde yderligere opdeles i: 20 – 39-årige og 40 – 59-årige

Arbejdsgruppen har fundet det væsentligst at betragte gruppen af 20-59-årige som repræsentanter for målgruppen, idet det antages, at den anden gruppe dels indeholder mange endnu ikke etablerede kunstnere blandt de unge, dels mange pensionister blandt de ældre.

INDKOMSTINTERVALLER

I visse tabeller fordeles personerne på intervaller efter indkomstens størrelse for at belyse indkomstfordelingen.

PRIMÆR ANALYSEGRUPPE

Under arbejdet med tabellerne blev det besluttet specielt at se på en gruppe, der bestod af personer i nettostikprøven, hvis modificerede indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet oversteg deres løn mv. Denne gruppe betegnes som “den primære analysegruppe”. Denne afgrænsning var endnu et forsøg på at udskille “rigtige” kunstnere, der antages at have behov for at kunne leve af deres kunstneriske aktivitet. Ulempen herved er, at unge og ældre kunstnere samt kunstnere, der ikke har en vis økonomisk succes ikke kommer med i den primære analysegruppe.

5. Undersøgelsens repræsentativitet

For at kunne vurdere de fundne resultaters egnethed som indikator for skabende kunstneres økonomiske forhold, bør man komme nedenstående bemærkninger i hu.

1.

Den praktisk afgrænsede målgruppe for undersøgelsen, dvs. medlemskab af visse kunstnerorganisationer eller modtagelse af biblioteksafgift over bundgrænsen, afviger fra en ideel definition af skabende kunstnere. Undersøgelsen giver ikke noget billede af, i hvor høj grad dette er tilfældet.

2.

Det vides ikke med sikkerhed, i hvilken grad de fremsendte CPR-numre dækker hele medlemskaren i de 13 berørte kunstnerorganisationer. Dette varierer formodentligt fra organisation til organisation.

3.

Ved afgrænsning af forfattergruppen betyder benyttelsen af den beregnede biblioteksafgift over bundgrænsen i stedet for medlemskab af Dansk Forfatterforening på den ene side, at et stort antal personer, der ikke er medlem af Dansk Forfatterforening, indgår i stikprøven. Som indikation på, at biblioteksafgiftsgruppen omfatter mange ikke-medlemmer er dels det forhold, at biblioteksafgiftsgruppen tæller langt flere personer end antallet af medlemmer i Dansk Forfatterforening, dels det relativt store antal tilfælde, hvor medlemmer af en af de andre fem grupper også indgår blandt forfatterne. På den anden side betyder metoden, at medlemmer, hvis beregnede biblioteksafgift ligger under bundgrænsen, fejlagtigt udelades. Det er dog rimeligt at antage, at flertallet af medlemmerne af Dansk Forfatterforening indgår i stikprøven.

En anden synsvinkel er, at denne gruppe ved ikke at begrænse sig til medlemskab af de udpegede organisationer, måske kommer nærmere ved undersøgelsens ideelle målgruppe “de skabende kunstnere”.

Uanset, hvad man lægger mest vægt på, er det imidlertid klart, at forfatterne ikke umiddelbart kan sammenlignes med de øvrige grupper på grund af udvælgelsen til stikprøven.

4.

Indkomstbegreberne er ikke ideelle til at beskrive omfanget af kunstnerisk aktivitet, jvf. dog bemærkningerne ovenfor om indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet.

5.

Der er ikke taget højde for betydningen af den øvrige families økonomiske forhold for den skabende kunstner.

6. Sammenfatning af undersøgelsens personbegreber

DEN IDEELLE POPULATION:

består af alle skabende kunstnere. Dette begreb kan desværre ikke defineres operationelt, men er i første omgang erstattet med medlemskab af en eller flere af de ovennævnte kunstnerorganisationer.

BRUTTOSTIKPRØVEN - 15.303 PERSONER:

Omfatter medlemmerne i de deltagende foreninger, bortset fra Dansk Forfatterforening, samt alle personer, der var registreret hos Statens Bibliotekstjeneste med en beregnet biblioteksafgift

DEN RELEVANTE STIKPRØVE - 10.676 PERSONER:

Består af bruttostikprøven bortset fra de personer, hvis beregnede biblioteksafgift ligger under bundgrænsen, og som ikke samtidig er medlem af en eller flere af de 13 foreninger. Den relevante stikprøve er opdelt i seks grupper, hver bestående af et antal af de nævnte kunstnerorganisationer.

NETTOSTIKPRØVEN - 8.307 PERSONER:

De 20 – 59-årige i den relevante stikprøve

PRIMÆR ANALYSEGRUPPE - 2.188 PERSONER:

De personer i nettostikprøven, hvis modificerede indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet er større end løn mv.

7. Opbygning af grundtabeller og statistiske kommentarer hertil

Undersøgelsens grundtabeller er samlet i kapitel IV.

I dette afsnit anføres nogle bemærkninger, der er fælles for alle 10 grundtabeller, og der vises en oversigtstabel med specifikation af, hvilke persongrupper de enkelte tabeller omfatter. (En samlet liste over de 10 grundtabeller findes i kapitel IV.)

Derefter beskrives opbygningen af de enkelte grundtabeller, og i forbindelse med denne gennemgang kommenteres det statistiske indhold.

7.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER.

Grundtabellerne viser et eller flere af de benyttede indkomstbegreber opdelt på en eller flere klassificeringsvariable. Desuden adskiller tabellerne sig fra hinanden ved at omfatte forskellige personkredse, jvf. afsnit 6.

De 10 grundtabeller falder i to hovedgrupper:

1: grundtabel 1- 5:

Grundtabel 1 omfatter alle personer i bruttostikprøven; grundtabel 2-5 omfatter nettostikprøven.

2: grundtabel 6- 10:

Tabellerne svarer i opbygning til grundtabellerne 1-5, grundtabel 6 til grundtabel 1, grundtabel 7 til grundtabel 2 osv. Den eneste forskel er at kun personer, hvis modificerede indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet er større end løn mv. indgår.

Dette medfører, at grundtabel 6 omfatter alle personer, der opfylder det nævnte krav; medens grundtabel 7-10 omfatter den primære analysegruppe

Grundtabel 1 og 6 udskrives over tre sider for at lette overskueligheden. Først vises resultatet uanset aldersgruppe (-O tilføjet tabelnummeret), derefter aldersgruppen under 20 samt 60 år og derover (-A tilføjet tabelnummeret) og til sidst gruppen med 20-59-årige (-B tilføjet tabelnummeret).

Tabellerne 2, 3, 7 og 8: Her findes dels en tabel indeholdende alle de kunstneriske grupper (-0 tilføjet tabelnummeret), dels én tabel for hver af de 6 grupper (tabelnummer tilføjet -1, -2 osv.). Se nærmere i afsnit 2.

Oversigt over tabellernes fordeling på personkredse og kunstnergrupper

	Tabeller med alle grupper	enkelte grupper
Bruttostikprøve	1	
Nettostikprøve	2, 3, 4, 5	2, 3
Modificeret indkomst ved kunstnerisk aktivitet større end løn mv.		6
Primær analysegruppe	7, 8, 9, 10	7, 8

I nogle tabeller er visse værdier udeladt eller summeret over flere celler for at undgå muligheden af identifikation af enkelte personer i undersøgelsen.

7.2 DE ENKELTE TABELLER

Grundtabel 1: Antal personer og deres gennemsnitsindkomster, fordelt på kunstnerisk tilhørsforhold, køn og aldersgrupper

Tabellen er baseret på bruttostikprøven og er opdelt i tre dele::

1-O Alle personer uanset aldersgruppe

1-A Personer i alderen under 20 samt 60 år og derover

1-B Personer i alderen 20 - 59 år

Tabellens forspalte viser medlemskab af kunstnergruppe for alle personer, der kun hører til i én gruppe, medens multipelt tilhørsforhold er medtaget under fl. grupper. Udenfor omfatter personer, der ikke tilhørte nogen af de deltagende foreninger samtidig med, at deres beregnede biblioteksafgift var under bundgrænsen.

Tabellens hoved viser de forskellige indkomstbegreber.

Når der i forbindelse med denne tabel tales om totaler, menes der, med mindre andet specielt nævnes,

totalen for alle, der er medlemmer af de seks grupper, i linien: "Alle kunstarter".

Benyttes den skattepligtige indkomst som udtryk for den samlede indkomst, viser tabellen, at personerne under ét har et gennemsnit på ca. 224.000 kr., hvoraf indkomst ved skabende kunstnerisk aktivitet udgør ca. 65.000, svarende til ca. 29 pct. For personerne uden for grupperne er den skattepligtige indkomst ca. 238.000 kr., hvilket er en smule over, hvad gruppen alle kunstarter havde. I modsætning hertil står indkomst ved skabende kunstnerisk aktivitet, hvor gennemsnittet hos uden for grupperne kun er ca. 29.000 kr., svarende til ca. 12 pct. af den skattepligtige indkomst. Det samme mønster i forholdet mellem alle kunstarter og udenfor går igen, om end procenterne varierer, når man sammenligner køn og aldersgrupper. Det forekommer således rimeligt at antage, at gruppen udenfor afviger væsentligt fra alle kunstarter.

Personer i alle kunstnergrupperne i alderen under 20 eller 60 år og ældre (tabel 1-A) har i gennemsnit en højere skattepligtig indkomst end personer i alderen 20-59 år (tabel 1-B) med gennemsnitlig henholdsvis ca. 250.000 kr. og godt 216.000 kr. (Det relativt lave gennemsnit for de "20-59-årige" hænger sammen med den negative formueindkomst). De tilsvarende gennemsnitstal for indkomst ved skabende kunstnerisk aktivitet er ca. 51.000 mod 69.000 kr.

For gruppen under 20 eller 60 år og ældre er den betydeligste indkomstkompont overførselsindkomster på gennemsnitlig ca. 120.000 kr., medens løn mv. i gennemsnit beløber sig til ca. 93.000 kr. For de 20 – 59-årige skifter billedet og den største komponent er løn mv. på 188.000 kr. Overførselsindkomsterne for denne gruppe udgør i gennemsnit 23.500 kr., hvoraf størstedelen er arbejdsledshedsunderstøttelse.

Kvinderne har så godt som overalt lavere gennemsnitsindkomster end mændene, bortset fra overførselsindkomster.

Generelt gælder, at billedkunstnere og kunsthåndværkere har lave gennemsnitsindkomster i forhold til de øvrige grupper både med hensyn til skattepligtig indkomst og indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet.

For alle i alderen 20-59 år, bortset fra mænd, der er medlemmer af flere grupper, er lønnen den største indkomstkompont. For aldersgruppen under 20 og 60 år og ældre er billedet mindre ensartet.

Grundtabel 2: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og alder

Nettostikprøven

Grundtabel 2 (2-O) viser diverse indkomstbegreber for alle personer i nettostikprøven, i alt 8.307 personer fordelt på køn og aldersintervaller, medens tabellerne 2-1 - 2-6 viser det samme for de enkelte kunstnergrupper. Summen af personer i tabellerne for de enkelte kunstnergrupper er ikke lig med totalen i tabel 2-O, da personer, der er medlem af flere grupper, er medtaget i dem alle.

Det gælder generelt, at personer i den ældre del af stikprøven har væsentlig højere indkomst end de yngre, bortset fra overførselsindkomsterne, hvor billedet er det modsatte, jvf. nedenfor.

Udvalgte gennemsnitlige indkomster fordelt på alder

	20-39-årige	40-59-årige alle	
	kr.		
Indkomst fra kunstnerisk skabende aktivitet	51.332	76.474	69.286
Overførselsindkomst	38.287	17.619	23.528
Løn mv.	124.181	213.765	188.152
Skattepligtig indkomst	168.107	235.751	216.411

Ser vi på indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet ligger komponisterne i toppen med 144.000 kr., derefter følger forfatterne med 80.000 kr., og sidst kommer billedkunstnere og kunsthåndværkere med henholdsvis 42.000 og 13.000 kr.

Betragtes i stedet den skattepligtige indkomst ligger kunsthåndværkerne og billedkunstnerne stadig meget lavt på godt og vel 100.000 kr., medens alle øvrige grupper har over 200.000 kr. Spredningen i disse øvrige grupper er i øvrigt væsentlig mindre for den skattepligtige indkomst end for indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet

Gennemsnitlige indkomster fordelt på kunstnergrupper

(medlemmer af fl. grupper er talt med i hver gruppe)

	indkomst fra kunstnerisk skabende aktivitet	skattepligtig indkomst
	kr.	
1. Billedkunstnere	41.857	112.091
2. Forfattere	79.571	246.733
3. Komponister	143.614	208.504
4. Kunsthåndværkere	12.506	119.948
5. Scenografer og instruktører	54.573	212.602
6. Designere og landskabsarkitekter	69.058	216.949

Grundtabel 3: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og indkomstart.

Nettostikprøven

Denne tabel viser for de enkelte indkomstarter gennemsnittene for alle personer sammenholdt med gennemsnittene for de personer, hvor den pågældende indkomstart afviger fra 0. Den er især velegnet til at betragte og sammenligne de forskellige hovedkomponenter i indkomsten: indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet, overførselsindkomster og dele deraf samt løn mv.

Hvis der ses bort fra kunsthåndværkerne er forskellene på "gennemsnit for alle" og "gennemsnit for dem, der har den pågældende indkomstart" ikke særlig store, når vi betragter indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet. Næsten alle har indkomster af denne art (7.292 personer ud af 8.307, svarende til 88 pct.). For kunsthåndværkerne er der tale om kun 39 pct.

I oversigten nedenfor ses, hvor stor en andel af kunstnerne i nettostikprøven, der modtog

arbejdsløshedsunderstøttelse eller kontanthjælp i året 1993. 27 pct. af alle kunstnerne modtog større eller mindre beløb i arbejdsløshedsunderstøttelse, medens ca. 4 pct. modtog kontanthjælp. De, der fik arbejdsløshedsunderstøttelse modtog i gennemsnit ca. 62.000 kr., medens kontanthjælpen i gennemsnit var ca. 31.500 kr.

Kunstnere, der enten modtager arbejdsløshedsunderstøttelse eller kontanthjælp
(medlemmer af fl. grupper er talt med i hver gruppe)

	arbejdsløsheds- understøttelse	kontanthjælp
	pct.	
1. Billedkunstnere	25	10
2. Forfattere	19	2
3. Komponister	35	4
4. Kunsthåndværkere	65	4
5. Scenografer og instruktører	50	7
6. Designere og landskabsarkitekter	26	2
I alt, 1-6:	27	4

Ikke mindre end 65 pct. af kunsthåndværkerne modtog i årets løb arbejdsløshedsunderstøttelse, der udbetaltes med et gennemsnit på ca. 75.000 kr. Også scenografer og instruktører tegnede sig for en stor andel, nemlig 50 pct. med et gennemsnitsbeløb på ca. 64.000 kr. Hos komponisterne fik 35 pct. udbetalt en arbejdsløshedsunderstøttelse på gennemsnitligt 69.000 kr. Alle de øvrige grupper har procenter mellem 19 og 26. Dette tyder på, at relativt mange kunsthåndværkere samt scenografer og instruktører har været lønmodtagere i hvert fald en del af året.

Hvad angår kontanthjælp er andelen, der modtog denne ydelse, højest for billedkunstnerne med 10 pct., men også andelen for scenografer og designere er over gennemsnittet.

Kapitel III Indkomstspredning

STOR INDKOMSTSPREDNING.

Helt overordnet viser undersøgelsen, at mange kunstnergrupper har en god økonomi. Dette overrasker sikkert. Det må imidlertid fremhæves, at der er tale om gennemsnitsindtægter, som dækker over en meget stor spredning. Forholdsvis få kunstnere har en meget betydelig indtjening og trækker dermed gennemsnittene højt op. Der er nemlig samtidig et stort antal skabende kunstnere med en yderst beskedne indkomst.

Det er disse økonomisk dårligt stillede kunstnere, vi vil interessere os for i dette kapitel. Som nævnt i omtalen af den historiske baggrund for undersøgelsen var det et længe næret ønske om at kunne begrunde behovet for sociale forbedringer for netop de skabende kunstnere, der var motivet bag undersøgelsen. I dag er disse kunstnere som gruppe stort set stadig uden arbejdsløhedskasse eller tilsvarende socialt sikkerhedsnet.

INDKOMSTNIVEAUFORSKELLE FRA KUNSTNERGRUPPE TIL KUNSTNERGRUPPE.

Allerede grundtabel 1 viser store indkomstforskelle mellem kunstnergrupperne. I denne tabel er imidlertid alle aldersgrupper repræsenteret, hvilket bidrager betydeligt til spredningen. Grundtabel 2 og

undertabellerne 2-0 og 2-6 medtager kun 20-59-årige.

Billedkunstnere og kunsthåndværkere, som pr. tradition lever næsten udelukkende af indtægterne fra salg af ejendomsretten til originalen af deres værker, er markant økonomisk dårligere stillet end de øvrige grupper, som i højere grad henter penge fra mangfoldiggørelse og offentlig spredning af deres værker. I deres ophavsret, biblioteksafgift m.m. har disse kunstnere tilsyneladende et fundament for en gennemsnitlig bedre økonomi.

VARIATION INDEN FOR GRUPPERNE.

Grundtabel 4 viser, at der er en betydelig spredning i indkomstforholdene også inden for de enkelte kunstnergrupper.

Tabellen viser skabende kunstnere fordelt efter skattepligtig indkomst og organisation. Det ses her, at 1747 kunstnere i Danmark i alderen 20-59 år svarende til 21% i 1993 havde under 100.000 kr. i indkomst - inklusive overførselsindkomster. 52% havde under 200.000 kr. og kun 769 skabende kunstnere (9%) havde mere end 400.000 kr. i indkomst.

For hele gruppen af skabende kunstnere trækker et beskedent antal meget velstillede således gennemsnitsindtægten op. For billedkunstnere har halvdelen en indkomst under 100.000 kr., og for komponister, scenografer og instruktører drejer det sig om ca. en fjerdedel.

Årsindkomster på under 100.000 kr. er mindre end et års arbejdsløshedsdagpenge.

Da statistikken kun spænder over ét kalenderår, er det ikke muligt at se, hvilke eventuelle økonomiske op- og nedture, de forskellige kunstnere oplever - om de generelt har lave indtægter eller der er stor udskiftning i gruppen af fattige kunstnere.

Over 100% af kunstnerne har under 50.000 kr., og må således efter danske forhold siges at være decideret fattige.

Grundtabellerne 6-9 medtager alene kunstnere, hvis modificerede indtægt fra skabende kunstnerisk aktivitet overstiger deres løn m.v. (se definitionen side 9). Dette udtræk blev gennemført for at få en gruppe frem, som forsøger at satse på at leve af skabende kunstnerisk virksomhed. Måske er det uhensigtsmæssigt, at man kun har udelukket "løn m.v." og ikke også overførselsindkomster. Der kan her være en del arbejdsløse, som alene har skabende kunstnerisk virksomhed som bierhverv. En anden usikkerhed ved udtrækket er, at det udelukker unge kunstnere, der endnu ikke har fået fodfæste og kunstnere, som ikke har haft succes i det pågældende år. Alligevel er analysegruppen interessant af to årsager: andelen af kunstnere med skattepligtig indkomst under 100.000 kr. stiger fra 21% til 41% (når man sammenligner grundtabel 4 og grundtabel 9), og gennemsnitsindkomsterne falder (grundtabel 3 og 8 og tabellen nederst side 18). Det viser, at de, der har relativt meget lønarbejde, fordi det er deres hovederhverv eller for at kompensere for manglende indtægter ved skabende kunstnerisk aktivitet, gennemsnitligt har en højere indkomst.

MÆND OG KVINDER.

Tabellerne viser betydelige forskelle på mænds og kvinders økonomiske forhold også for de skabende kunstnere. I mange tilfælde er kvindernes indkomster her betragteligt lavere end mændenes. De traditionelle kønsforskelle slår således igennem til trods for, at der i dag ikke er forskel på kvinders og

mænds mulighed for at udvikle deres kunstneriske aktiviteter.

KUNSTNERINDKOMST OG ALDER.

Grundtabel 2 og 7 viser, at der er forskel på, hvad yngre og midaldrende kunstnere tjener. Denne forskel er mest markant i grundtabel 2, hvor også lønmodtagergruppen er med.

Kunstnere, der satser på deres skabende aktivitet, oplever således ikke nær samme indkomstfremgang som kunstnere, der går ind i lønnet arbejde.

Tabellen understreger den gennemgående forskel, der er på "fattige" og "rige" kunstnergrupper. Her forstærkes forskellen. Mens alle grupper med ophavsretlige eller vederlagslignende ordninger - tager under ét - stiger markant i indtjening med alderen, står billedkunstnere og kunsthåndværkere i stampe. For så vidt angår kvinderne i de to grupper, har de over 40-årige endda gennemsnitlig en mindre indtjening end dem, der er under 40 år.

FORSKELLE MED HENSYN TIL INDKOMSTTYPER.

Grundtabel 3 og undertabellerne 3-1 til 3-6 viser - noget overraskende - at i alle kunstnergrupper har 3/4 eller flere en lønindkomst. Kun for billedkunstnere er det 2/3. Hos billedkunstnerne har næsten 2/3 også indkomst som selvstændig erhvervsdrivende. I alle de øvrige kunstnergrupper varierer denne andel fra godt 20% til 50%. Endelig viser tabellen, at mange kunstnere modtager overførselsindkomst. I gennemsnit drejer det sig om 38% af samtlige kunstnere i undersøgelsen i alderen 20 - 59 år, varierende fra 29% af forfatterne til ikke mindre end 79% af kunsthåndværkerne.

Grundtabel 3 viser, at af de 8.307 skabende kunstnere i alderen 20 - 59 år modtog 2.239 i 1993 arbejdsløshedsdagpenge og 306 fik kontanthjælp. Omregnet i penge (ud fra gennemsnitsbeløbene i tabellen) bliver det arbejdsløshedsdagpenge og lignende for 138,6 mill.kr. og kontanthjælp for 9,6 mill.kr., i alt 148,2 mill.kr.

Kun 4% af samtlige kunstnere i alderen 20 - 59 år modtog i 1993 kontanthjælp til trods for, at 21% havde under 100.000 kr. at leve for. Dette må formodentlig betyde, at personerne ikke var berettiget til kontanthjælp, enten fordi de havde ægtefælle med en høj indkomst, eller fordi udbetaling af kontanthjælp kræver opfyldelsen af to andre betingelser: 1) at den kunstneriske virksomhed ophører, og 2) at der foreligger "en social begivenhed". Manglende indtægter opfattes ikke som en social begivenhed; det er en erhvervsrisiko.

Grundtabel 5 viser, at 5.773 af de 8.307 kunstnere (det vil sige 70%) havde en gennemsnitlig indtægt ved skabende kunstnerisk aktivitet under 50.000 kr. i 1993. Man må gå ud fra, at en del af dem har en sådan indtægt under 20.000 kr. heriblandt nogle, der ville have glæde af at kunne udøve skabende kunstnerisk virksomhed som bierhverv ved overgang til efterløn.

Forfatterne til denne rapport er klar over, at undersøgelsen langt fra er en udtømmende beskrivelse af skabende kunstners økonomiske forhold. Dette skyldes først og fremmest, at begreberne "skabende kunstner" og "indkomst ved skabende kunstnerisk aktivitet" ikke er dækket af eksisterende statistiske oplysninger. Alligevel peger undersøgelsen på en række væsentlige forhold:

- Mange kunstnere klarer sig godt økonomisk. Gennemsnitsindkomsterne for komponister, forfattere, scenografer, instruktører, designere og landsskabsarkitekter er relativt høje.

- Gennemsnitsindkomsterne for billedkunstnere og kunsthåndværkere er lave. Generelt kan konkluderes, at kunstnergrupper, der ikke har indarbejdet ophavsretsordningen, har dårlige økonomiske muligheder.

- De fleste kunstnere har lønarbejde. Om det er af lyst eller nød, kan denne undersøgelse ikke afgøre. Men det fremgår, at de, der har meget lønarbejde, og som derfor ikke kan koncentrere sig fuldt ud om deres kunstneriske aktivitet, - de har den bedste økonomi.

- Yngre kunstnere (under 40 år) har ikke så god en indtjening som midaldrende. Den gennemsnitlige indkomststigning for midaldrende kunstnere er meget markant lavere for de kunstnergrupper, der ikke har indarbejdede ophavsretsordninger.

- Kvindelige kunstnere tjener væsentligt mindre end mandlige kunstnere.

- Personer med lave indtægter findes inden for alle kunstnergrupper. Hver femte kunstner har en så lav indtægt, at han/hun ville have haft mere på en overførselsindkomst. Hver tiende er decideret fattig, og en del af dem forsørges formentlig af familie eller ægtefælle. Kunstnere er i dag den eneste gruppe i det danske samfund uden eget socialt sikkerhedsnet.

- En forklaring på de meget lave indtægter kunne være en meget ujævn indtjening fra år til år. Hvis dette er tilfældet, har kunstnerne brug for at kunne foretage en skatteudjævning efter mere hensigtsmæssige regler end den nugældende virksomhedsordning og konjunkturudligning.

Kapitel IV Grundtabeller

1. Generelle bemærkninger

Grundtabellerne viser et eller flere af de benyttede indkomstbegreber opdelt på en eller flere klassificeringsvariable. Desuden adskiller tabellerne sig fra hinanden ved at omfatte forskellige personkredse. Disse personkredse er defineret i kapitel II, afsnit 6.

De 10 grundtabeller falder i to hovedgrupper:

1) grundtabel 1- 5:

Grundtabel 1 omfatter alle personer i bruttostikprøven;
grundtabel 2-5 omfatter nettostikprøven.

2) grundtabel 6- 10:

Tabellerne svarer i opbygning til grundtabellerne 1-5, grundtabel 6 til grundtabel 1, grundtabel 7 til grundtabel 2 osv.; eneste forskel er, at kun personer, hvis modificerede indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet er større end løn mv., indgår.

Dette medfører, at grundtabel 6 omfatter alle personer, der opfylder det nævnte krav; medens grundtabel 7-10 omfatter personerne i den primære analysegruppe

Grundtabel 1 og 6 udskrives over tre sider for at lette oversigten. Først resultatet uanset aldersgruppe (-O tilføjet tabelnummeret), derefter aldersgruppen under 20 samt 60 år og derover (-A tilføjet tabelnummeret) og til sidst gruppen med 20-59-årige (-B tilføjet tabelnummeret).

Tabellerne 2, 3, 7 og 8: Her findes dels en tabel indeholdende alle de kunstneriske grupper (-0 tilføjet tabelnummeret), dels én tabel for hver af de 6 grupper (tabelnummer tilføjet -1, -2 osv.). Se nærmere i kapitel 2, afsnit 2.

Oversigt over tabellernes fordeling på personkredse og kunstnergrupper

	Tabeller med alle grupper	enkelte grupper
Bruttostikprøve	1	
Nettostikprøve	2, 3, 4, 5	2, 3
Modificeret indkomst ved kunstnerisk aktivitet større end løn mv.		6
Primær analysegruppe	7, 8, 9, 10	7, 8

Signaturer

- Ingen personer forekommer og derfor heller ingen indkomst; benyttes også ved gennemsnits- og procentberegninger, når ingen observationer forekommer.
- 0** Mindre end ½ af den anvendte enhed
- .
- .. Tallet er **diskretioneret**

Diskretionering foretages for at sikre, at man ikke ud af tabellerne kan identificere indkomstforholdene for enkelte personer. Diskretioneringen antager to former:

1. simpel udeladelse forekommer, hvor den pågældende indkomstart er skønnet at være af mindre betydning. Den pågældende tabelcelle vil blot være markeret med .. (to punktummer).
2. kombination af flere celler. I disse tilfælde er indholdet af to celler slået sammen. Det markeres ved, at der i den ene celle anføres .. (to punktummer), medens den anden celle indeholder summen af de to celler eller deres gennemsnit, hvis det er det, der er aktuelt, skrevet med kursiv. Tabeller, hvor der er foretaget diskretionering, vil desuden indeholde en note, der forklarer sagen.

Diskretionering er benyttet i tabellerne 4, 5, 9 og 10 og vedrører alle steder oplysningerne om indkomster på 400.000 kr. og derover. Disse er slået sammen for billedkunstnere og kunsthåndværkere.

2. Tabelliste

Grundtabel 1: Antal personer og deres gennemsnitsindkomster, fordelt på kunstnerisk tilhørsforhold, køn og aldersgrupper

Bruttostikprøven

1-O Alle personer uanset aldersgruppe

1-A Personer i alderen under 20 samt 60 år og derover

1-B Personer i alderen 20 - 59 år

Grundtabel 2: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og alder

Nettostikprøven
2-0 Alle kunstnergrupper
2-1 Billedkunstnere
2-2 Forfattere
2-3 Komponister
2-4 Kunsthåndværkere
2-5 Scenografer og instruktører
2-6 Designere og landskabsarkitekter

Grundtabel 3: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og indkomststart.

Nettostikprøven
3-0 Alle kunstnergrupper
3-1 Billedkunstnere
3-2 Forfattere
3-3 Komponister
3-4 Kunsthåndværkere
3-5 Scenografer og instruktører
3-6 Designere og landskabsarkitekter

Grundtabel 4: Skattepligtig indkomst fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Nettostikprøven

Grundtabel 5: Indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Nettostikprøven

Grundtabel 6: Antal personer og deres gennemsnitsindkomster, fordelt på kunstnerisk tilhørsforhold, køn og aldersgrupper

Personer, hvor modificeret indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet er større end løn mv.:

6-O Alle personer uanset aldersgruppe
6-A Personer i alderen under 20 samt 60 år og derover
6-B Personer i alderen 20 - 59 år

Grundtabel 7: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og alder

Primær analysegruppe
7-0 Alle kunstnergrupper
7-1 Billedkunstnere
7-2 Forfattere
7-3 Komponister
7-4 Kunsthåndværkere
7-5 Scenografer og instruktører

7-6 Designere og landskabsarkitekter

Grundtabel 8: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og indkomstart.

Primær analysegruppe

8-0 Alle kunstnergrupper.

8-1 Billedkunstnere

8-2 Forfattere

8-3 Komponister

8-4 Kunsthåndværkere

8-5 Scenografer og instruktører

8-6 Designere og landskabsarkitekter

Grundtabel 9: Skattepligtig indkomst fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Primær analysegruppe

Grundtabel 10: Indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Primær analysegruppe

Grundtabel 4: Skattepligtig indkomst fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Nettostikprøven

Tabellen har til formål at give et indtryk af indkomstfordelingen med hensyn til den skattepligtige indkomst for de forskellige grupper. Der er tale om en oversigtstabel, dvs. at de enkelte kunstnergrupper kun omfatter personer, der udelukkende er medlem af denne ene gruppe, medens en særlig kategori fl. grupper dækker personer med multipelt medlemskab.

Som tidligere nævnt er den gennemsnitlige skattepligtige indkomst hos billedkunstnerne og kunsthåndværkerne absolut set lav. Begge grupper er også karakteriseret ved at have relativt mange personer med lave indkomster. Hos billedkunstnerne har således over 50 pct. under 100.000 kr. og 35 pct. ligger mellem 100.000 og 200.000 kr. De tilsvarende tal for kunsthåndværkerne er 33 pct. og 59 pct. De to grupper har i fællesskab kun 1 pct. kunstnere med over 400.000 kr.

Størst andel af personer med høj skattepligtig indkomst har forfatterne med 12 pct. over 400.000 kr., og kun 15 pct. under 100.000 kr. Umiddelbart efter forfatterne følger fl. grupper med næsten 12 pct. over 400.000 kr. og 20 pct. med mindre end 100.000 kr. En stor andel af gruppen fl. grupper udgøres som tidligere nævnt af forfattere.

Grundtabel 5: Indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Nettostikprøven

Tabellen viser indkomstfordelingen for såvidt angår indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet. Den er i øvrigt opbygget på samme måde som Grundtabel 4, hvortil der henvises med hensyn til tekniske bemærkninger.

Indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet udgør i gennemsnit ca. 69.000 kr. for nettostikprøven. Betragtes indkomster på under 50.000 kr. som relativt lave og indkomster på 200.000 kr. som relativt høje, fremgår det af oversigten nedenfor, at 70 pct. har relativt lave indkomster fra skabende kunstnerisk aktivitet. Herfra udskiller sig især fl. grupper og komponisterne med andele på henholdsvis 40 og 55 pct. Fl. grupper indeholder mange komponister og forfattere.

Det ses nedenfor, at størst andel med relativ lav indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet har (man fristes til at sige igen) kunsthåndværkerne med ikke mindre end 94 pct. Andele af relativt høje indkomster fra skabende kunstnerisk aktivitet over eller på gennemsnittet har fl. grupper med 24 pct., hvorefter følger designere og landskabsarkitekter (13 pct.), komponister (11 pct.) og forfatterne (9 pct.). Under gennemsnittet kommer scenografer og instruktører (7 pct.) og i bunden billedkunstnerne (3 pct.) og kunsthåndværkerne (1 pct.).

Relativ lav og relativ høj Indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet

	under 50.000 kr.	200.000 kr. og mere pct.
1. Billedkunstnere	77	3
2. Forfattere	68	9
3. Komponister	55	11
4. Kunsthåndværkere	94	1
5. Scenografer og instruktører	77	7
6. Designere og landskabsarkitekter	74	13
Fl. grupper	40	24
I alt:	70	9

Grundtablerne 6-10 er i opbygning magen til tabellerne 1-5, men omfatter kun personer, hvor modificeret indkomst ved skabende kunstnerisk aktivitet overstiger løn mv.

Som det fremgår af grundtabel 6 og oversigten nedenfor, medfører denne selektion, at antallet af personer i kunstnergrupperne reduceres fra 10.676 til 3.620, og at antallet af personer i den primære analysegruppe (medlemmer i alderen 20-59 år) bliver 2.188. Oversigten viser også gennemsnittene for indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet og skattepligtig indkomst i henholdsvis nettostikprøven og i den primære analysegruppe. Procentangivelserne viser, hvor meget den pågældende indtægt er større (+) eller mindre (-) i den primære analysegruppe sammenlignet med nettostikprøven.

For den skattepligtige indkomst er der overalt, bortset fra for gruppen af scenografer og instruktører, tale om et fald i den gennemsnitlige skattepligtige indkomst, hvilket er den logiske konsekvens af at fokusere på personer, hvor den modificerede indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet er større en lønindkomsten, når det samtidigt gælder, at lønnen generelt er den største indkomstkompone

Selektion fra nettostikprøve til den primære analysegruppe

antal personer	skabende kunstnerisk indk.		gennemsnit vedr. skattepligtig indkomst	
	netto	primær andel	netto	primær +/-pct.
persongrp.				
Kunstnergruppe:				

1. Billedkunstnere	708	288	41	41.857	97.975	112.091	102.962	-8
2. Forfattere	5.522	1.434	26	79.571	213.315	246.733	182.950	-26
3. Komponister	771	359	47	143.614	253.630	208.504	197.238	-5
4. Kunsthåndværkere	847	129	15	12.506	74.328	119.948	102.297	-15
5. Scenografer og instruktører	412	77	19	54.573	181.710	212.602	212.998	+0
6. Designere og landskabsark.	518	133	26	69.058	243.938	216.949	197.718	-9
I alt (netto)	8.307	2.188	26	69.286	192.924	216.411	169.022	-22

Grundtabel 6: Antal personer og deres gennemsnitsindkomster, fordelt på kunstnerisk tilhørsforhold, køn og aldersgrupper

Personer, hvor modificeret indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet er større end løn mv

Benyttes den skattepligtige indkomst som udtryk for den samlede indkomst, viser tabellen, at personerne i kunstnergrupperne under ét har et gennemsnit på ca. 190.000 kr., hvoraf indkomst ved skabende kunstnerisk aktivitet udgør ca. 148.000, svarende til 78 pct. I grundtabel 1 er den tilsvarende procent 29.

For gruppen yngre end 20 eller 60 år og ældre ligger den gennemsnitlige skattepligtige indkomst højere (ca. 221.500 kr.) end for gruppen 20-59 årige (169.022 kr.).

For gruppen yngre end 20 eller 60 år og ældre er den største alternative indkomst nu overførselsindkomster på ca. 143.000 kr.

For de 20 - 59 årige er den største komponent nu indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet med gennemsnitligt 193.000 kr. Overførselsindkomsterne for denne gruppe udgør i gennemsnit ca. 32.500 kr., hvoraf størstedelen (ca. 61 pct.) har form af arbejdsløshedsunderstøttelse.

Når det drejer sig om indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet har kvinderne lavere gennemsnitsindkomst end mændene, bortset fra hos scenografer og instruktører og hos kunsthåndværkere..

Det gælder stadig, at billedkunstnere og kunsthåndværkere har lavere indkomster end de øvrige grupper både med hensyn til skattepligtig indkomst og indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet.

Grundtabel 7: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og alder

Primær analysegruppe

Oversigten viser, at det stadig gælder, at de viste indkomstarter bortset fra overførslerne, stiger med alderen.

Udvalgte gennemsnitlige indkomster fordelt på alder

persongrp.	20-39 årige		40-59 årige		alle	
	netto kr.	primær	netto	primær	netto	primær
Indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet	51.332	158.972	76.474	205.236	69.286	192.924
Overførsler	38.287	41.551	17.619	29.071	23.528	32.488
Løn mv.	124.181	22.881	213.765	33.163	188.152	30.349
Skattepligtig indkomst	168.107	156.147	235.751	173.876	216.411	169.022

Med hensyn til indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet ligger komponisterne i toppen med et gennemsnit på 254.000 kr., men nu tæt fulgt af designere og landskabsarkitekter med 244.000 kr. På tredjepladsen kommer forfatterne med 213.000 kr. I bunden ligger kunsthåndværkerne med 74.000 kr. og umiddelbart før dem billedkunstnerne med 98.000 kr. Midt i ligger scenografer og instruktører med 182.000 kr.

Gennemsnitlige indkomster fordelt på grupper

persongrp.	indkomst fra kunstnerisk skabende aktivitet		skattepligtig indkomst	
	netto kr.	primær	netto	primær
1. Billedkunstnere	41.857	97.795	112.091	102.962
2. Forfattere	79.571	213.315	246.733	182.950
3. Komponister	143.614	253.630	208.504	197.238
4. Kunsthåndværkere	12.506	74.328	119.948	102.297
5. Scenografer og instruk.	54.573	181.710	212.602	212.998
6. Designere og landskabsark.	69.058	243.938	216.949	197.718
I alt (netto):	69.286	192.924	216.411	169.022

Grundtabel 8: Gennemsnitsindkomster for personer i aldersgruppen 20 - 59 år fordelt på køn og indkomstart.

Primær analysegruppe

En fjerdedel af alle personer i den primære analysegruppe modtog i løbet af 1993 arbejdsløshedsdagpenge og 5 pct. fik kontanthjælp. De gennemsnitligt udbetalte beløb til modtagerne udgjorde henholds-

vis ca. 79.0000 kr. og 39.000 kr. Hos kunsthåndværkerne modtog 47 pct. arbejdsløshedsunderstøttelse, der udbetaltes med et gennemsnitsbeløb på ca. 89.000 kr. Hos komponisterne modtog 37 pct. arbejdsløshedsunderstøttelse med et gennemsnitsbeløb på ca. 83.500 kr. til trods for, at komponisterne generelt kan betegnes som en gruppe med relativ høj gennemsnitlig indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet.

Kunstnere, der enten modtager arbejdsløshedsunderstøttelse eller kontanthjælp

persongrp.	arbejdsløshedsunderstøttelse		kontanthjælp	
	netto pct.	primær	netto	primær
1. Billedkunstnere	25	15	10	6
2. Forfattere	19	23	2	6
3. Komponister	35	37	4	5
4. Kunsthåndværkere	65	47	4	2
5. Scenografer og instruktører	50	34	7	5
6. Designere og landskabsarkitekter	26	23	2	1
I alt:	27	25	4	5

Grundtabel 9: Skattepligtig indkomst fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Primær analysegruppe

Med hensyn den skattepligtige indkomst i den primære analysegruppe har billedkunstnerne og kunsthåndværkerne relativt mange medlemmer med indkomst i intervallet under 100.000 kr., i alt henholdsvis næsten 66 og 59 pct. Samtidig har de kun ca. 2 pct. i gruppen med indkomst på 400.000 kr. og derover, hvor alle andre kunstneriske grupper har mellem 8 og 13 pct.

Størst andel af personer med skattepligtig indkomst over 400.000 kr. forekommer hos scenografer og instruktører med 13 pct., derefter følger fl. grupper med 12 pct.

Bortset fra fl. grupper og designere og landskabsarkitekter, der har andele på henholdsvis 26 og 32 pct. og de tidligere nævnte billedkunstnere og kunsthåndværkerne, har de øvrige grupper andele mellem 38 pct. og 40 pct. i indkomstintervallet under 100.000 kr.

Grundtabel 10: Indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet fordelt på intervaller (personer i alderen 20 - 59 år)

Primær analysegruppe

Af tabellen nedenfor fremgår det, når man sammenligner forholdene i den primære analysegruppe med forholdene i nettostikprøven, at 33 pct. af personerne i den primære analysegruppe har indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet på under 50.000 kr. mod 70 pct. i nettostikprøven. I den primære analysegruppe har 31 pct. af kunstnerne indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet på 200.000 kr. og derover. I nettostikprøven var andelen kun på 9 pct.

Relativ lav eller høj gennemsnitlig Indkomst fra kunstnerisk aktivitet

persongrp.	under 50.000 kr.		200.000 kr. og mere	
	netto pct.	primær	netto	primær

1. Billedkunstnere	77	48	4	9
2. Forfattere	68	33	9	34
3. Komponister	55	29	11	24
4. Kunsthåndværkere	94	64	1	8
5. Scenografer og instruktører	77	28	7	38
6. Designere og landskabsarkitekter	74	16	13	49
Fl. grupper	40	13	24	42
I alt:	70	33	9	31

For forfatterne og komponisterne gælder det, at der er stort set lige stor andel med relativt lav og relativt høj indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet i den primære analysegruppe. For designerne og landskabsarkitekterne samt kunstnere, der indgår i flere grupper, er der ca. 3 gange så mange med relativ høj indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet som med relativ lav. Disse to grupper har, når vi betragter den primære analysegruppe begge over 40 pct. med relativ høj indkomst, derefter følger scenografer med 38 pct., forfattere med 34 pct., komponister med 24 pct. og med lavest andel af personer med relativ høj indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet kommer billedkunstnerne og kunsthåndværkerne med henholdsvis 9 og 8 pct..

3. Konklusion

Sammenfattende kan det siges om undersøgelsen, at den beskriver en gruppe personer, hvor der - uanset hvilket indkomstbegreb der anvendes - er stor forskel på de gennemsnitlige indkomster afhængigt af, hvilken kunstnerisk gruppe der er tale om.

Gennemsnitlige indkomster fra skabende kunstnerisk aktivitet, skattepligtig indkomst og bruttoindkomst fordelt på foreninger for den primære analysegruppe (fl. foreninger fordelt)

	indkomstbegreb			andel af bruttoindk. pct.
	skattepligtig	brutto	skabende kunstnerisk aktivitet	
	kr.		i alt	
1. Billedkunstnere	102.962	145.497	97.97567	
2. Forfattere	182.950	299.592	213.31571	
3. Komponister	197.238	344.485	253.63074	
4. Kunsthåndværkere	102.297	143.150	74.32852	
5. Scenografer og instruktører	212.998	310.369	181.71059	
6. Designere og landskabsarkitekter	197.718	314.173	243.93878	
I alt (netto)	169.022	274.250	192.92470	

Betragtes forholdene for den primære analysegruppe kan resultaterne sammenfattes således:

1. Billedkunstnerne og kunsthåndværkerne ligger langt lavere end de øvrige grupper for alle tre viste indkomstbegreber. Bruttoindkomsten for de to grupper er under 150.000 kr., hvor alle andre grupper har ca. 300.000 kr. eller mere. Vedrørende indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet har kunsthåndværkerne mellem 30 og 41 pct. af de øvrige gruppers gennemsnit, når der ses bort fra billedkunstnerne.

Denne gruppe har mellem 40 og 54 pct. af de øvrige gruppers indkomst.

2.

Højest ligger komponister og designere og landskabsarkitekter med henholdsvis 344.000 og 314.000 kr. i gennemsnitlig bruttoindkomst og tilsvarende 254.000 kr. og 244.000 kr. i gennemsnitlig indkomst fra skabende kunstnerisk aktivitet.

3.

For alle grupper gælder, at der er tale om en relativ stor spredning af indkomsterne, mindst for den skattepligtige indkomst.

4.

Ses der bort fra overførselsindkomsterne og løn mv. for komponister har kvinderne lavere indkomst end mændene inden for alle indkomstarter.

5.

For aldersfordelingen er hovedlinien, at den ældre gruppe (40-59 årige) har større indkomst end den yngre gruppe (20-39 årige), igen når der ses bort fra overførselsindkomsterne, hvor billedet er lige modsat.

6.

25 pct. modtog i løbet af 1993 arbejdsløshedsdagpenge med et gennemsnitsbeløb på 79.000 kr. Relativt flest modtagere fandtes blandt kunsthåndværkere med 47 pct. og komponister med 37 pct. Lavest lå billedkunstnerne med 15 pct.

Om resultaternes egnethed til beskrivelse af "de skabende kunstneres økonomiske forhold" skal det afslutningsvis fremhæves, at det er uklart, i hvor høj grad den anvendte stikprøve er repræsentativ for hele målgruppen. Heller ikke de benyttede indkomstbegreber er ideelle, ligesom de økonomiske forhold hos kunstnerens familie ikke er inddraget. Med hensyn til repræsentativiteten henvises i øvrigt til afsnit 5.

Kolofon

Statistisk undersøgelse af skabende kunstneres indkomstforhold

Rapporten er udarbejdet af:

Mette Koefoed Bjørnsen

Jørgen Morsø Jørgensen

Bent Malinovsky

Hanne Wikman

Udgiver:

Kulturministeriet

Nybrogade 2

Postboks 2140

1015 København K

Tlf. 33 92 33 70, fax. 33 91 33 88

Email: kum@kum.dk

X-400: S=KUM;A=DK400;C=D